Forslag til tema- og områdesatsing:

«Vann- og kanalbyen Skien»

Til 06.05.2026

Skien kommune

Vi oversender her vårt **forslag til en tema- og områdesatsing i Skien kommune, som vi kaller «VANN- OG KANALBYEN SKIEN».**

Forslaget gjelder spesielt bruk av bynært vann.

Forslaget om en satsing på «Vann- og kanalbyen Skien» bør ses i sammenheng med utviklingen i Bryggevannet og videre planlegging av Felt 17 på Klosterøya.

Forslaget ble i februar 2025 også sendt som innspill til Sentrumsplanen. Forslaget presenteres her som slides.

Med hilsen
Interessegruppa «Bevar sjøvegen til Telemarkskanalen»
(se mer info om oss på siste side (12))

Forslag til satsing:

«VANN- OG KANALBYEN SKIEN»

- Skiens innbyggere har sterke meninger om byens havnebasseng; et svært attraktivt område
- Forslaget om «Vann- og kanalbyen Skien» bygger på offentlig debatt om byutviklingen de siste årene
- Mange er motstandere av «utviklinga» i Bryggevannet; - hvilke verdier ønsker man da beskyttet, og hva er gode rammer for utvikling?
- «Vann- og kanalbyen Skien» er en tema- og områdesatsing
- «Vann- og kanalbyen Skien» er en konstruktiv beskrivelse av vannets muligheter
- «Vann- og kanalbyen Skien» bør inngå i kommunens Sentrumsplan og andre planer for allsidig utviklingsarbeid i Skien.

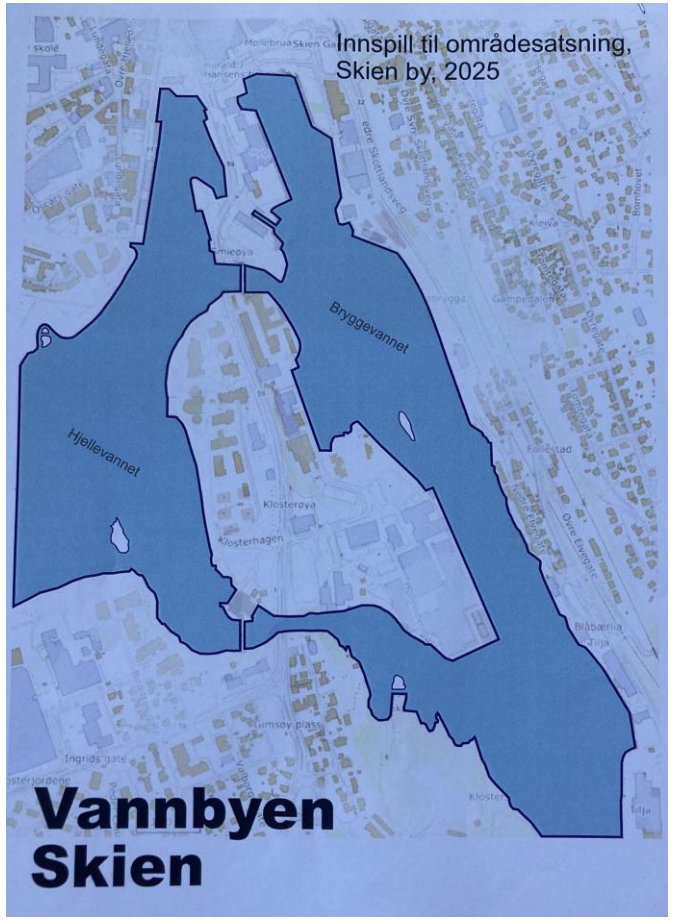

Forslag til satsing:

«Vann- og kanalbyen Skien»

En satsing på VANN som hovedelement i byutviklingen

Visjon:
«Vannet fremmer en bærekraftig utvikling av Skien by»

Grunnlag:
Skiens tusenårige vannhistorie
Det opprinnelige vassdraget
Vannets generelt store viktighet
Innbyggernes identitet

Hovedtiltak:
Bevare vannarealet
Fokusere på vannets verdi, lokalt og globalt
Skape interesse for og dele kunnskap om vann
Skape mangfold av vanntiltak, forankret i kommunens planer

«Vann- og kanalbyen Skien»

Bakgrunn for satsing (1)

En pågående, offentlig diskusjon om hvordan vi skal bruke Skien bys store vannmiljøer; -Hjellevannet og Bryggevannet, fossene og Skien sluse

Utbyggerinteresser, politiske vedtak, byggeplaner, engasjement og debatt, motstand hos innbyggere

Ikke avklart hvilket hovedprinsipp som skal gjelde;
- bevare vannarealet, eller bygge i vannet?

Sentrumsplanen for Skien trenger en grundigere satsing på det viktige vannarealet i byen

Oppfatning om vannets egenart: -»Ingen eier vannet. Vann er sårbar natur, som lånes i et evig kretsløp»

Vassdraget må respekteres som en «levende organisme». Inngrep i vannet ett sted, vil gi konsekvenser også andre steder, i og ved vannmiljøet.

«Vann- og kanalbyen Skien»

Bakgrunn for satsing (2)

Store, omstridte byggeprosjekter har fått godkjent reguleringsplan i Bryggevannet. Anleggsarbeid er påbegynt:

1. Skien Brygge:
   - leiligheter og næringsbygg på Jernbanebrygga

2. Gang- og sykkelbru:
   - fra Jernbanebrygga til Klosterøya

3. Boliger Felt 17: (DETTE UTGÅR?)
   - en ny plattform i utløpet av Klosterfossen

Vår tolkning av fellesskapets ønske:
En bærekraftig forvaltning av vannområdene nær Skien sentrum, til beste for naturen, allmennheten og de neste generasjoner

«Vannfronten» ble valgt til Skiens Tusenårssted år 2000

Den unike Telemarkskanalen er en del av byens vann.

«Vann- og kanalbyen Skien»

«Fossedurens by»

Vannopplevelse i generasjoner, også i Henrik Ibsens barndom

- Vannet har betydd og betyr mye for mange. Det gjorde også stort inntrykk på Henrik Ibsen, da han vokste opp i Skien by 1828-1843:

- *...«Over dette firkantede rum av sten og tre fyldtes luften, så lang dagen var, af dempet drønnende sus fra Langfos og Klosterfossen og fra **de mange andre faldende vande**.»*

- *...»Skien er de stormende, susende og sydende vandes by. Over hele byen er der ligesom **en sang i luften fra alle fossene**. Således står det i alle fall for meg i erindringen. Jeg har ikke for ingenting levet i fossedurens by.»*

(Einar Østvedt, «Fra Henrik Ibsens barndom og ungdom, s. 28 og 37)

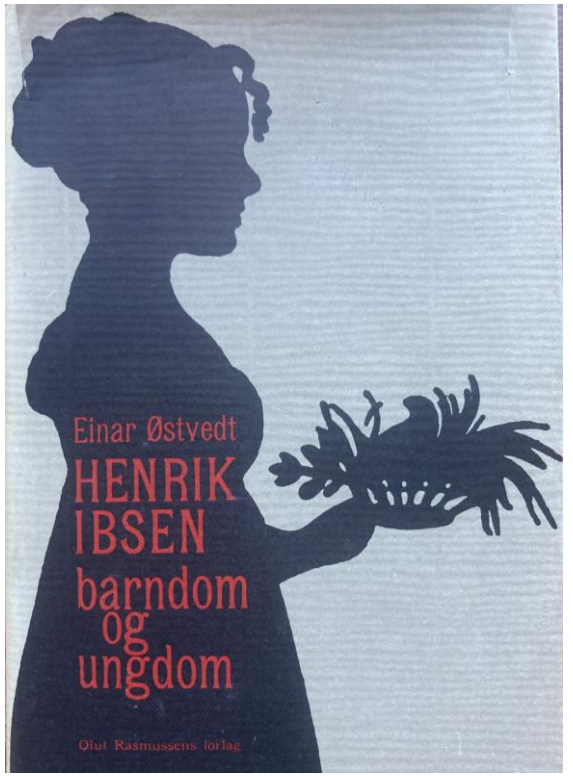

«Vann- og kanalbyen Skien»

Vannfronten ble Skiens «Tusenårssted»

- Skien kommune valgte i år 2000 «Vannfronten» som sitt Tusenårssted
- Formannskapets begrunnelse var at «Vannfronten»:

  - er et nært og viktig uterom for opplevelse av fellesskapet i byen

  - bygger på de aller viktigste minnene og tradisjonene fra Skiens historie som møteplass i 1000 år

  - er det viktigste elementet for utvikling av Skiens identitet
- Telemarkskanalen ble valgt til Telemark fylkes Tusenårssted

«Vann- og kanalbyen Skien»

Hovedmål for satsing

- Et allsidig utviklingsarbeid og satsing på vann og kanal skal:

1. Styrke Skiens identitet
2. Øke respekten for vann
3. Lære og spre vannkunnskap
4. Gi ny fart i byutviklingen
5. Engasjere innbyggerne
6. Styrke bevaring og bruk av Telemarkskanalen

«Vann- og kanalbyen Skien»

Vannets mange dimensjoner

- Vannet satte Skien på kartet. Landskapet ga oss muligheter.

- Byen oppsto der to vannspeil møtes:
  - fjorden fra havet
  - vassdraget fra bygdene
  - med mulighet for produksjon, transport, handel og gode boforhold

- Vannet er et livsviktig verdenstema, med svært stor interesse i alle samfunn

- Vann har mangfoldige aspekter; - vannet gir livsgrunnlag og er interessant for alle fag og samfunnsområder; fra mikroskopnivå til makronivå

- Vann inngår som avgjørende element i vitenskap, makt, overlevelse, næringsliv m.m

- Vann må ikke være en selvfølge; vann trenger respekt og må forvaltes på en bærekraftig måte

«Vann- og kanalbyen Skien»

Skien er unik

- Eneste by i Norge som har farbar vannvei fra havet og langt inn i bygdene
- Slusene i Telemarkskanalen starter/ slutter i Skien by
- Skien er Telemarks fylkeshovedstad og møteplass med handel i over 1000 år, basert på vannveien
- Telemarksvassdraget er Norges tredje vannrikeste vassdrag
- Laksefisket har lang historie i byen
- Havn for en av Norges første eksportartikler; - brynestein fra Eidsborg

- Skien er historisk stor sjøfartsby. Feks. båttrafikk i 1925:
- Ca 700 større båter anløp Skien havn
- Ca 9600 slusinger utført i Skien sluse, mellom fjordens brakkvann og vassdragets ferskvann
- Norges tømmer- og trelastsentrum på 1600-tallet. I 1583 var det 17 sager mellom Hjellevannet og Bryggevannet
- Skien ble «Den gode møteplass», takket være beliggenhet ved vann

«Vann- og kanalbyen Skien»

Eksempler på tiltak

- Prosessen med å skape tiltak i rammen av «Vann- og kanalbyen Skien» bør være langsiktig, åpen og inkluderende

- Aktuelle tema for tiltak er en utømmelig liste.
- Eksempler er transport, natur, økosystem, vannkraft, bygg og anlegg, mat og drikke, laksefiske, friluftsliv, forurensning, historie, navn og steder, blikkfang, opplevelse, topografi, flom, is og snø, meteorologi m.v

- Vann er interessant for alle generasjoner

- «Vann- og kanalbyen» kan fremme forskning, formidling, oppdragelse, opplæring, produksjon, attraksjoner, møteplasser, kunst, turisme m.v.

- Arealet som inngår i «Vannbyen Skien» må beskrives og avgrenses geografisk

- **Skien kommune bør eie og lede det langsiktige utviklingsarbeidet**, sikre gode rammevilkår for innspill og deltakelse, samt planfeste hovedtiltak.

Om interessegruppa «Bevar sjøvegen til Telemarkskanalen»

- En uformell gruppe, etablert våren 2023. Medlemmer har kommet med etterhvert, og gruppa består i dag av 12 personer.

- Gruppas medlemmer har ulike utgangspunkt. En felles interesse er at vannveien fra havet til indre Telemark må opprettholdes. Derfor navnet "Bevar sjøveien til Telemarkskanalen". Altså ønsker vi at det ikke bygges til hinder for båttrafikk i Skienselva og i Telemarkskanalen.

- Gruppa har uttrykt et klart nei til bygging av leiligheter og næringsbygg **i vann** på Skien Brygge. Gruppa er også imot den siste løsningen på gs-bro fra Klosterøya til Langbryggene. Vi viser til Kystverkets begrunnelse for deres manglende godkjenning av gs-brua over Bryggevannet
- Gruppa er imot bygging av en boligplattform i nedre del av Klosterfossen (felt 17).

- Interessegruppa har respekt for Skiens over tusenårige vannhistorie og det unike kulturminnet Telemarkskanalen. Vi oppfordrer Skien kommune til å beskytte vannarealene ved Skien sentrum mot tekniske inngrep som endrer og privatiserer vassdrag og elveløp.
- **«Byens vann" må respekteres og vernes som en unik ressurs i et allsidig, langsiktig, inkluderende og bærekraftig utviklingsarbeid. Til beste for byen og for de kommende generasjoner.**

Skien, den 06.mai 2026
Interessegruppas medlemmer:

Finn Halvor Skaardal, leder Telemarkskanalens venner

Gro Ballestad, ansvarlig for FB-siden "Ikke bygg i ælva vår"

Kari Vogsland, Finn Sigurdsen og Roger Jensen i Besteforeldrenes Klimaaksjon Telemark

Helge Øverbø, Telemarkskanalens Skipsselskap AS, skipper på Henrik Ibsen

Agnar Waldemarsen, tidl. driftsleder Telemarkskanalen FKF

Tone Engebretsen, Torstein Foss, Birger Falch Pedersen, Vidar Krogsrud og Halvor Ringhus, uavhengig engasjerte borgere

Kontakt: Roger Jensen, 48206812; rogerjensen23@hotmail.com